

Publikációk esetében a felhasználáshoz továbbra is a múzeum engedélyére van szükség. Mindezzel együtt meggyőződésünk, hogy az ország legkorszerűbb és leginkább felhasználóbarát gyűjteményi portálját hoztuk létre, amelynek folyamatos bővítését és fejlesztését tervezzük. A legújabb eredmény, hogy az adatbázis már angol nyelven is elérhető: mind a kezelőfelület, mind a legfontosabb adatokat tartalmazó mezők válnak így a teljes világ számára hozzáférhetővé. Azon is dolgozunk, hogy a műtárgyak a világ nagy rendszerei felől is elérhetőek legyenek. A fejlesztés 2013 folyamán a *Partage Plus* elnevezésű nemzetközi digitalizálási projekt keretében folyik, amelynek célja a részt vevő európai országok és gyűjtemények szecessziós emlékeinek digitalizálása, és az eredmények közzététele az *Europeana* portálon keresztül (www.europeana.eu). A projekt az Európai Unió támogatásával folyik, és összesen 23 európai intézmény vesz részt benne. A 24 hónapos futamidejű projekt keretében a résztvevők összesen mintegy 75 ezer digitális felvételt fognak az *Europeana* rendszerébe feltölteni, részletes és egységes szemléletű leíró adatokkal. A projekt a magyar szecessziós építészet legkiemelke-

dőbb emlékeit is dokumentálja: az Adattárunkban található archív felvételek, valamint a projekt keretében készülő új fotók segítségével. A projekt során összesen a múzeum mintegy 100 műtárgyának háromdimenziós szkennelésére is sor kerül, ezek 3D modellje is elérhető lesz online a vállalkozás eredményeképpen. Az állandó kiállítás terének virtuálisan bejárható változata pedig hamarosan megjelenik a Google *Art Project* oldalán – ahol kiemelt műtárgyaink nagy felbontású fotói már ma is elérhetőek. Mindezek a csatornák további felhasználókat fognak a múzeum gyűjteményi adatbázisa – és ezzel reményeink szerint a valóságos múzeum – felé terelni. A gyűjteményi adatbázis és a virtuális tárlatok ugyanis az ismeretszerzést segítik, azonban nem helyettesítik a valóságos műtárgyak nyújtotta élményt – még nagy felbontásban vagy 3D-ben sem.

Az online gyűjteményi adatbázis ezen a címen érhető el: gyujtemeny.imm.hu

JÉKELY ZSOMBOR
*művészettörténész, az Iparművészeti Múzeum
gyűjteményi főigazgató-helyettese*

Búcsú Zlinszkyné Sternegg Máriától (1927–2013)

■ Elsősorban az embert veszítettük el, a barátot, a kollégát, a munkatársat. Ő hiányzik. Az a kolléga, aki mindenkinek a munkájára odafigyel, és segít. Nem főnök, tehát nem oktat ki. Munkatárs, aki ha utazik, nem Mozartkugelt, kölnit, miniitalt, bolondságokat hoz, hanem szakirodalmat – amit két évtizeddel korábban idehaza csak szűrve olvashattunk –, testvérintézményekből rokon érdeklődésű kollégák címeit, így köt össze embereket, kovácsol barátságokat. Milyen sokat jelentett ez akkor! Szakmai kapcsolatok építését.

És úgy kérdez, hogy oda is figyel a válaszra, amit megjegyez, gondolkodik rajta, visszatér rá, újabb ta-

nácsot ad. Ha bírál, akkor is ösztönöz. Ismét segít. És örül a mások sikerének. És további munkára buzdít.

Most veszem észre, hogy jelen időben írok róla, pedig ez már búcsú, emlékezés. Visszagondolva saját pályakezdő éveimre, nosztalgiával gondolok rá. Mária volt, aki nem csupán bevezetett a szakmába, hanem védett, bátorított. Az ő egész lényének, gondolkodásának, kisugárzásának büvkörében tettem meg első lépéseimet. Meg lehet ezt köszönni?

Egész pályája az Iparművészeti Múzeumhoz kapcsolódott, még jóval nyugdíjba vonulása után is. Ott kezdettől a bútorgyűjtemény – a Bútor Osztály – muzeológusa, majd osztályvezetője, később saját kérésére

felmentve az osztály vezetésének adminisztratív feladatai alól – tudományos munkatárs, főmunkatárs volt.

Radocsay Dénes főigazgatósa idején, 1972-ben ünnepelte az Iparművészeti Múzeum az alapításának 100. évfordulóját. Ekkor Európa legjelentősebb múzeumainak vezetői, ismert és elismert szakemberei gyűltek össze szakmai konferenciára és kiállítások, valamint a gyűjtemények megtekintésére az Üllői úti palotában. A múzeum akkori tudományos titkárának, Zlinszkykéné Sternegg Máriának elismerten jelentős szerepe volt a rendezvény szervezésében és sikerének biztosításában.

Kutatásaiban hangsúlyos helyet foglaltak el a magyarországi bútorművéség fejlődésének kérdései. Egyik legkorábbi, máig hézagpótló munkája volt az a monográfiának is beillő tanulmánya, mely az első magyar „bútorgyárnok”, Vogel Sebestyén Antal munkásságát tárta fel. Vogel 1802-ben, közvetlenül céhbe állása után kérte Pest városának Helytartótanácsától a privilégiumot, hogy vállalkozását „fabrique”-nak, azaz gyárnak nevezhesse. Sternegg Mária Vogel érdemét az új termelési lehetőségek felismerésében látja, de közgazdasági szempontból is jelentősnek tekinti tervét, hiszen nem csupán belföldön kíván kereskedni, áruai eljutnának a Havasalföldre, Lengyelországba, sőt Oroszországba is, s ez „egy új kereskedelmi ág fellendülését jelentené hazánknak”.

A 19. század kezdetén ezek a kezdeményezések a legmodernebb európai törekvésekkel rokoníthatók és méltán avatják a pesti „bútorgyárnokot” a reformkor jelentős képviselőinek harcostársává.

Ezzel a nagy kutatással párhuzamosan kezdte el Zlinszkykéné Sternegg Mária egész életén áthúzódó hatalmas munkáját, a debreceni céhes bútorművéség, az asztaloscéh történetének feldolgozását.

Miért éppen Debrecen? „*Debrecen sajátos színfolt a magyar történelemben – írja a bevezetőben. – Magyar város, a magyar város. Kálvinista város, e vallás központja és művelődési, eszmei megtestesülése, határokon át, egészen Svájcig, és Hollandiáig, Angliáig nyúló kapcsolatokkal. Paraszt város, mezőgazdasága létének egyik forrása, kereskedelmi és ipari központ egyszermind, annak minden igényével [...]. Az iparművészet jelentős ága a bútorművéség, az asztalosipar. Ennek első ismert európai korszaka*

Fotó: Ament Gellért / Iparművészeti Múzeum, Budapest

Fotó: Mudrák Attila

a céhes ipar korszaka. A céhes mesterek működése, alkotásaik jellege az ipar- és stílusfejlődés megkerülhetetlen, jelentős szakasza. Egy-egy céh munkássága adott városokhoz kötődik, indokolt hát annak keretében vizsgálni a műipar kibontakozását, mesterek és mesterség életét és alkotásait.”

Az ötvenes évek közepén kezdett kutatás összegezése 2008-ban történt meg. Zlinszkykéné Sternegg Mária *Ládás asztaltól a gömbasztalig – Adatok Debrecen bútorművészetének 17–18. századi történetéhez* című könyvében tette közzé az eredményeket. Közben persze számtalan résztanulmányban kerültek publikálásra a Debrecenhez kapcsolódó kutatások, melyek az 1547-ben kelt tanácsülési jegyzőkönyvben Gregorius Dezka és Joannes Asztalgiarto említésével kezdődnek, és a 19. század elején működő Kornis Gábor mesterremekének, a gömbasztalnak bemutatásával végződnek. „Az itt bemutatott remekrajzok sorozatát Kornis Gábor 1806. június 21-én benyújtott rajza zárja le. [...] Ezek szerint tehát Kornis Gábornak sem ma is-

Pedálhárfa / Pedal harp

Holtzman à Paris jelzéssel, 1780 körül, jávorfa, festett és faragott részletekkel (Iparművészeti Múzeum, Budapest) / Signed Holtzman à Paris, c. 1780, maple wood, with painted, and carved parts (Museum of Applied Arts, Budapest) [141x59x30 cm]

Gömbasztalka / Ball table

Magyarország, 1810 körül, fenyőfa alapon tiszafa és jávorfa borítás, faragott, aranyozott, tussal festett díszítés (Iparművészeti Múzeum, Budapest) / Hungary, c. 1810, fir wood base with maple and yew covering, with decorations, carved, gilded, painted with India-ink (Museum of Applied Arts, Budapest)
[100x44x44 cm]

Stallum (részlet) / Stallum (detail)

Körmöcbánya, 1620, fenyőfa alapon dióborítás, haboskőrís, jávor- és sötétre fényezett dióberakás, faragott hársfa részletek, a teljes méret: 282x593x132 cm (Iparművészeti Múzeum, Budapest) / Körmöcbánya (now Kremnica, Slovakia), 1620, fir wood base with nut covering, foam ash, maple and dark varnished nut inlay, carved lime parts, full size: 282x593x132 cm (Museum of Applied Arts, Budapest)

mert osztrák, sem angol bútor nem szolgáltatót előképül, minthogy az ő rajza dátum szerint megelőzte mind az angol, mind a jóval későbbi osztrák alkotásokat. [...] Ismereteink alapján tehát ma azt kell mondanunk, hogy a Kornis Gábor rajzán szereplő és általa remekként bemutatott gömbasztal e bútorfajta legkorábbi ismert datált példánya” – írta Sternegg Mária.

1966-ban könyv jelent meg a Corvina Kiadónál a régi Magyarország reneszánsz intarziáiról, ennek szerzője Zlinszkykéné Sternegg Mária. Ezt a könyvet kiadták németül, angolul és franciául is (*Marqueterie Renaissance dans l'ancienne Hongrie*). A szerző arról győzi meg az olvasót, hogy ez az Itáliából származó technika Mátyás király korában, de már Zsigmond idejében is ismert volt hazánkban, és hogy ebben az időben hazánk az európai fejlődéssel szinkronban, ha nem megelőzve azt, zárkózott fel a legkorszerűbb művészeti irányzatokhoz.

1981-ben összegyűjtve jelent meg *A szentgotthárdi ciszterci apátság története és művészeti emlékei (1183–1878)* című kötetben Zlinszkykéné Sternegg Mária kilenc tanulmánya, amelyekben feltárul előttünk a nyugati gyepűn, a Rába mentén épített templom és monostor építéstörténete, enteriőrjeinek, műkincseinek bemutatása.

Az Iparművészeti Múzeum Nagytétényi Kastélymúzeuma az ötvenes évek közepén nyitotta meg enteriőrkiállításait. Ezeknek rendezésében Sternegg Mária aktívan vett részt és közreműködött a múzeumi vezetők megírásában is. Ugyanígy kivette részét a múzeumban rendezett nagy korszakkiállítások és azok katalógusainak megvalósításában (*Reneszánsz és manierizmus, Barokk és rokokó, A klasszicizmustól a biedermeierig, Historizmus és eklektika*).

Zlinszkykéné Sternegg Mária nem csak szeretett munkatársa volt az Iparművészeti Múzeumnak, jeles kutató, de egész életén át adományozó mecénása is. Folyamatosan gyarapította a gyűjteményeket, ajándékozta az egykor családjának birtokában lévő textíliákat, neves orvosprofesszor nagypapjának otthonából származó berendezési tárgyakat. Így került a múzeumba egy több mint száz darab kereskedelmi csomagolást, dobozt, parfümösüvegcsét tartalmazó kollekción, mely a 19. század legelegánsabb luxuscsomagolá-

sait tartalmazza az egykori Monarchiából, sőt, annak határain túlról is. Ebből az együttesből 2004-ben kiállítás nyílt az Iparművészeti Múzeumban.

Mária nem utolsó sorban szerető családot tudhatott magáénak. Férje, gyermekei, unokái és dédunokái szeretetében élte utolsó percig tevékeny, és hisszük, hogy boldog életét.

Egy dél-amerikai írónál, Augusto Roa Bastosnál olvashatjuk a következőket: „mert az ember, fiaim – kétszer születik. Egyszer, mikor a világra jön, és még egyszer, mikor meghal. [...] Meghal, de tovább él a többiekben, ha igaz volt a felebarátaihoz. Ha életében nem saját magával törődik, a föld elnyeli a testét, de az emlékét nem.”

Bizton tudjuk, hogy Mária nagyon soká élt közöttünk.

KISS ÉVA
művészettörténész

Fotó: Mudrák Attila